

Centrālās statistikas pārvaldes (Pārvalde) apsekojuma mērķis, tiesiskais pamatojums un iegūto datu izmantošana

“Pārskats par darbu pielikums pa nozarēm” (2-darbs-pielikums)

- Kāpēc nepieciešams sniegt datus un kādam nolūkam izmanto oficiālo statistiku?
- Kāds ir tiesiskais pamats oficiālās statistikas nodrošināšanai?
- Kur ir noteikts pienākums iesniegt datus?
- Vai Pārvalde izmanto administratīvajos datu avotos (piemēram, valsts reģistros) pieejamo informāciju?
- Kam ir jāiesniedz dati?
- Kur publicē oficiālo statistiku?
- Kas ir galvenie oficiālās statistikas lietotāji?
- Vai Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti?
- Vai Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu?

➤ Kāpēc nepieciešams sniegt datus un kādam nolūkam izmanto oficiālo statistiku?

Pārvalde lūdz iesniegt datus, lai nodrošinātu lietotāju vajadzības, kas definētas [Oficiālās statistikas programmas](#) pielikuma 1. punktā (Nacionālo kontu sistēma), 4. punktā (Cenu statistika) un 14. punktā (Darba samaksas statistika).

Ikvienu uzņēmuma dati sniedz būtisku ieguldījumu informācijas sagatavošanā par darba tirgus rādītājiem – aizņemto darbvietu skaitu, atalgojumu un nostrādātajām stundām, sadalījumā pa noteiktām saimnieciskās darbības nozarēm:

- ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde;
- apstrādes rūpniecība;
- elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana;
- ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde;
- būvniecība;
- vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts;

- transports un uzglabāšana;
- izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi;
- informācijas un komunikācijas pakalpojumi;
- operācijas ar nekustāmo īpašumu;
- profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi;
- administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība.

Kopsavilkuma datus, kuri ir izteikti datu lietotājiem ērtā formā, indeksos attiecībā pret bāzes gadu, savu funkciju veikšanai izmanto Latvijas valsts un pašvaldību institūcijas, Latvijas Banka, Eiropas Centrālā banka un citas Eiropas Savienības institūcijas, starptautiskās organizācijas un citi datu lietotāji nodarbinātības rādītāju pārmaiņu tendenču analīzei kopā ar citiem rūpniecību, būvniecību, tirdzniecību un pakalpojumu nozaru raksturojošiem rādītājiem, kā arī prognozēm. Piemēram, Ekonomikas ministrija gatavo regulārus ziņojumus par Latvijas ekonomikas attīstību un darba tirgus attīstības prognozēm.

➤ Kāds ir tiesiskais pamats oficiālās statistikas nodrošināšanai?

Oficiālo statistiku nodrošina, lai izpildītu šādus tiesību aktus:

- [Padomes 1998. gada 19. maija Regulu \(EK\) Nr. 1165/98](#) par īstermiņa statistiku;
- [Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regulu \(ES\) Nr. 2019/2152](#) par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā;
- [Komisijas 2020. gada 30. jūlija Īstenošanas Regulu \(ES\) Nr. 2020/1197](#), ar kuru nosaka tehniskās specifikācijas un kārtību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/2152 par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā (Dokuments attiecas uz EEZ).

➤ Kur ir noteikts pienākums iesniegt datus?

Pienākums iesniegt datus izriet no [Statistikas likuma 14. panta pirmās daļas](#), kurā noteikts, ka Pārvaldei ir tiesības pieprasīt, lai respondents sagatavo un sniedz datus par statistisko vienību, arī ierobežotas pieejamības informāciju, lai nodrošinātu oficiālo statistiku. Respondents statistikas iestādei tās noteiktajā termiņā, formā un apjomā sniedz patiesus datus. Pēc statistikas iestādes pieprasījuma respondents sniedz rakstveida vai mutvārdu paskaidrojumus par šiem datiem.

➤ Vai Pārvalde izmanto administratīvajos datu avotos (piemēram, valsts reģistros) pieejamo informāciju?

Administratīvie dati tiek iegūti no Valsts ieņēmumu dienestā (VID) iesniegtajiem darba devēju ziņojumiem:

- Ziņas par darba ņēmējiem;
- Darba devēja ziņojums;
- Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju ziņojums;
- no Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācijas.

Administratīvo datu izmantošanas iespējas statistisko rādītāju aprēķiniem ir atkarīgas no uzņēmumu lieluma un saimnieciskās darbības veida. Uzņēmumu, ar nodarbināto skaitu no 1 līdz 9, dati tiek aprēķināti izmantojot tikai VID informāciju, uzņēmumu ar nodarbināto skaitu 10 un vairāk - izmantojot gan pieejamo VID informāciju, gan statistisko pārskatu (2-darbs, 2-darbs (īsā), 2-darbs-pielikums) datus. Izmantot tikai VID datus statistisko rādītāju iegūšanai nav iespējams, jo

- darba ienākumi, kas tiek deklarēti VID pārskatos, neatbilst statistiskajai darba samaksas definīcijai, jo tie ietver ne tikai darba samaksu, bet arī citus ienākumus, no kuriem aprēķina sociālās apdrošināšanas iemaksas un algas nodokli;
- VID pārskati nenodrošina nodarbinātības rādītāju (aizņemto darbvieta, atalgojuma un nostrādāto stundu) sadalījumu pa atsevišķiem saimnieciskās darbības veidiem, ar kuriem nodarbojas uzņēmums.

Kam ir jāiesniedz dati?

Apsekojumā iekļauj

- valsts un pašvaldību komersantus, kuri neietilpst Vispārējās valdības sektorā;
- privātās komercsabiedrības un individuālos komersantus, ja tiem ir vairāki saimnieciskās darbības veidi un vismaz viens no tiem attiecas pie noteiktās saimnieciskās darbības nozares.

Izlases izveidošanas standarts:

- [Padomes 1998. gada 19. maija Regulas \(EK\) Nr. 1165/98](#) par īstermiņa statistiku 2., 3. un 5. pants, pielikumi A, B, C un D;
- [Komisijas 2020. gada 30. jūlija Īstenošanas regulas \(ES\) Nr. 2020/1197](#), ar kuru nosaka tehniskās specifikācijas un kārtību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/2152 par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, ar ko atceļ 10 tiesību aktus uzņēmējdarbības statistikas jomā (Dokuments attiecas uz EEZ) VI pielikums;
- [Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 812](#) "Oficiālās statistikas veidlapu paraugu apstiprināšanas un veidlapu aizpildīšanas un iesniegšanas noteikumi".

Kur publicē oficiālo statistiku?

- Oficiālās statistikas [portālā](#):
  - [Būvniecība](#)
  - [Rūpniecība](#)
  - [Tirdzniecība](#)
- Eiropas Savienības Statistikas biroja (Eurostat) [datubāzē](#)
- [Datu vizualizācijas rīks](#) Eiropas Savienības Statistikas biroja (Eurostat) mājaslapā

Kas ir galvenie oficiālās statistikas lietotāji?

- [Ekonomikas ministrija](#)
- [Latvijas Banka](#)

- Pārvaldes un Eiropas Savienības Statistikas biroja (Eurostat) datubāzēs publicētos rādītājus savu funkciju veikšanai izmanto starptautiskās organizācijas, kuru dalībvalsts ir Latvija vai ar kurām ir noslēgti līgumi par datu apmaiņu:
  - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD);
  - Eiropas Centrālā banka (ECB);
  - Starptautiskais Valūtas fonds (IMF);
  - Apvienoto Nāciju Organizācija (UN) un tās aģentūra
  - Starptautiskā Darba organizācija (ILO).

Vai Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti?

Pārvalde ievēro datu konfidencialitāti. Pārvaldes nodarbinātajiem aizliegts izpaust datus un citu ierobežotas pieejamības informāciju, kas viņiem kļuvusi zināma, pildot dienesta vai darba pienākumus. Tas attiecas arī uz personām, kuras uz laiku ir iesaistītas oficiālās statistikas nodrošināšanā vai ar kurām izbeigtas darba vai dienesta tiesiskās attiecības.

Pārvalde veic nepieciešamās darbības, lai novērstu neatļautu piekļuvi datiem, to sagrozīšanu vai izplatīšanu, nejaušu vai neatļautu iznīcināšanu.

No respondentiem iegūtos datus izmanto oficiālās statistikas nodrošināšanai, tas nozīmē, ka datus, kas primāri iegūti statistikas nodrošināšanai, nedrīkst izmantot civilprocesā, administratīvajā procesā, kriminālprocesā vai komercdarbībā.

Vai Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu?

Pārvalde ievēro Vispārējo datu aizsardzības regulu.

Pārvalde pieprasa un apstrādā datus saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulas \(ES\) 2016/679](#) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK 6. panta 1. punkta c) un e) apakšpunktu un 89. panta 1. un 2. punktu normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildei vai sabiedrības interesēs.

Vairāk par informācijas drošību un datu aizsardzību var atrast Pārvaldes mājaslapā: <https://www.csp.gov.lv/lv/informacijas-drosiba-un-datu-aizsardziba>.